

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Academische Werkplaats
MILIEU EN GEZONDHEID

Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Provincie Noord-Brabant

FACTSHEET

RISICOPERCEPTIE EN MESTBEWERKING

Een kwalitatieve verkenning van
beleving bij omwonenden

Aanleiding

In Nederland is meer dierlijke mest beschikbaar dan op landbouwgrond gebruikt kan worden. Het bewerken van mest (bijvoorbeeld het maken van mestkorrels of produceren van biogas) wordt daardoor steeds vaker toegepast. Naar verwachting neemt de vraag naar mestbewerking de komende jaren toe en komen er meer mestbewerkingsinstallaties bij.

In contacten met omwonenden signaleerde de GGD bezorgdheid over mogelijke effecten van mestbewerking op de gezondheid. De GGD'en in Brabant hebben in samenwerking met het RIVM in kaart gebracht hoe omwonenden van mestbewerkers mogelijke risico's voor hun gezondheid beleven. Deze factsheet beschrijft het uitgevoerde onderzoek.

- Dit onderzoek geeft inzicht in de zorgen en opvattingen over mestbewerking bij omwonenden die overlast ervaren.
- De omvang van overlast door mestbewerking is niet onderzocht. Het onderzoek doet geen uitspraak over hoeveel omwonenden overlast ervaren, of op hoeveel locaties sprake is van overlast.
- Dit onderzoek onderstreept het belang het vroegtijdig en actief betrekken van omwonenden in de vergunningverlening. De aanbevelingen geven daarvoor handvatten.
- De GGD vindt het belangrijk te erkennen dat dergelijke bedrijven tot overlast kunnen leiden en dat klachten serieus genomen worden.

Vraagstelling

Het onderzoek heeft als doel om de risicoperceptie van omwonenden van mestbewerkers in kaart te brengen en te verbinden met wetenschappelijke theorieën. Hoe ervaren mensen (mogelijke) gezondheidsrisico's rondom mestbewerking? In hoeverre liggen er kennishiaten en andere zorgen dan over gezondheid aan ten grondslag? Aan welke informatie hebben mensen behoefte? Op welke manier willen mensen

geïnformeerd worden? Waar hebben mensen behoefte aan als het gaat om klachtenafhandeling?

Opdrachtgevers

Het project is gefinancierd door de Academische werkplaats Medische Milieukunde en de provincie Noord-Brabant.

Opzet onderzoek

Voor dit kwalitatieve onderzoek zijn tien omwonenden van mestbewerkers in Noord-Brabant geïnterviewd.

Resultaten

De geïnterviewden ervaren geurhinder, afhankelijk van de afstand en windrichting. De aard van de geur wordt heel anders ervaren dan bij veehouderijen. Het gaat om korte, hevige pieken van weeïge, zure lucht. Mensen worden er wakker van en slapen minder goed. Ze gaan hun gedrag aanpassen. Ze hangen bijvoorbeeld de was niet meer buiten, houden ramen en deuren dicht en ontvangen minder bezoek. De geïnterviewden ervaren ook hinder door geluid van de installatie en de vrachtwagens.

Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Voorals als die vrachtwagens in de nacht rijden en de route dicht langs de huizen kiezen. Ze brengen gezondheidsklachten als stress, ademhalingsklachten en hoofdpijn in verband met mestbewerkers. Ook zijn ze bezorgd over mogelijke gezondheidseffecten op de lange termijn. In de beleving van geïnterviewden gaan er naast mest ook producten in de mestbewerkers die daar niet in horen te gaan. Ze vragen zich af aan welke uitstoot ze worden blootgesteld en welke stoffen in hun tuinen terecht komen.

Daarnaast zijn er zorgen over explosiegevaar en over verkeers- en sociale veiligheid. Een voorbeeld van het laatste is de ervaren sociale druk binnen de gemeenschap, waardoor mensen zich niet durven uitspreken. Het onderzoek bevestigt dat de beleving van omwonenden beïnvloed wordt door factoren die genoemd worden in theorieën over risicoperceptie. Bijvoorbeeld onzekerheid over emissies en risico's van mestbewerkers. Omwonenden zijn niet bekend met de nieuwe technieken en grondstoffen die gebruikt worden mestbewerking. Maar ook het gebrek aan vertrouwen in instanties en de ondernemer speelt een rol. Geïnterviewden voelen zich niet serieus genomen in hun bezorgdheid.

De geïnterviewden zijn gevraagd naar hun behoeften op gebied van informatie, communicatie en klachtenafhandeling. Ze geven aan dat ze vroeg in het (vergunningverlenings)proces betrokken willen worden. Ze hebben behoefte aan persoonlijke en actief gedeelde informatie, die een realistisch beeld schetst van de (toekomstige) situatie en de te verwachten overlast en mogelijke risico's. Geïnterviewden verwachten dat ze bij het melden van een klacht serieus genomen worden en dat de afhandeling snel en duidelijk verloopt.

Aanbevelingen voor bevoegd gezag

Dit onderzoek geeft inzicht in de zorgen en risicoperceptie van omwonenden van mestbewerkers. De aanbevelingen geven handvatten om bezorgdheid te voorkomen dan wel te verminderen. De resultaten onderbouwen dat het van belang is om risicoperceptie een volwaardige plaats te geven in het beleid en de communicatie rond mestbewerkers.

Communicatie

- Zorg voor vroegtijdige, open communicatie rond een vergunningaanvraag. Ga de dialoog aan. Het [kennisbericht maatschappelijke dialoog](#)¹ bevat praktische adviezen.
- Luister naar de zorgen van omwonenden en vraag hen naar hun informatiebehoefte.
- Neem zorgen over mogelijke overlast serieus, schets daarbij een realistisch beeld van de toekomstige situatie.
- Betrek de GGD of een andere partij die het vertrouwen krijgt van omwonenden voor de gezondheidsbeoordeling van de aanvraag.

Beleid

- Zorg dat het beleid op gebied van risico's en veiligheid ook betrekking heeft op mestbewerkingsinstallaties. De provinciale "Beleidsregel volksgezondheid en mestbewerkingsinstallaties Noord-Brabant" biedt daar handvatten voor.
- Zorg in het beleid op gebied van vergunningverlening dat de processen rond handhaving goed geregeld zijn, zodat opgetreden kan worden bij overlast.
- Zorg dat het voor omwonenden duidelijk is waar ze klachten in kunnen dienen, wat ermee gebeurt en hoe ze terugkoppeling krijgen. De initiatiefnemer heeft hierbij een proactieve rol in de vorm van open en actieve communicatie met omwonenden.
- Gebruik het [Kennisbericht mestbewerking](#)¹ voor adviezen over emissiereductie, fysieke veiligheid, monitoring en controle.

Meer informatie

Heeft u vragen over deze factsheet, neem dan tijdens kantooruren contact op met team Gezondheid, Milieu en Veiligheid van de GGD'en in Brabant via 0900-368 68 68 of milieu@ggdgmv.nl.

1 Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid